

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33255
Nom	Pensament del pròxim orient
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau de Filosofia	8 - Filosofia y Formes Culturals	Formació Bàsica

Coordinació

Nom	Departament
GARCIA ROCA, JOSE	359 - Filosofia

RESUM

Estudi de les formes culturals i del pensament dels pobles del Pròxim Orient durant l'Antiguitat i l'Alta Edat Mitjana, destacant aquells aspectes en què es va produir una influència apreciable sobre el posterior desenvolupament de la filosofia, la ciència i la cultura occidentals. Els principals temes abordats seran l'evolució de les idees religioses (animisme, politeisme, henoteïsmo, monoteïsmo), els mites cosmogònics, l'antropologia, l'escatologia

CONEIXEMENTS PREVIS**Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació**

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis

Altres tipus de requisits

No es requereixen coneixements previs

COMPETÈNCIES

1004 - Grau de Filosofia

- Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.
- Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.
- Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.
- Ser capaç d'organitzar i planificar els temps de treball.
- Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.
- Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.
- Ser capaç de millora i perfeccionament professional.
- Tenir capacitat de crítica i autocrítica.
- Saber treballar en equip evitant la discriminació per raons de gènere.
- Ser capaç de comunicar-se amb experts de la seua àrea de coneixement i d'altres àrees.
- Ser capaç de manejar les aplicacions de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Tenir capacitat d'aplicar els coneixements en la pràctica.
- Ser capaç d'aprenentatge autònom.
- Ser capaç d'innovació i creativitat.
- Saber assumir tasques de lideratge, coordinació i representació.
- Ser capaç de dissenyar, gestionar i avaluar projectes de qualitat.
- Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.
- Adquirir un coneixement bàsic dels problemes, els textos i els mètodes propis que ha desenvolupat la filosofia al llarg de la història, reconeixent-hi els possibles biaixos androcèntrics.

- Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.
- Utilitzar i analitzar amb rigor terminologia filosòfica especialitzada.
- Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.
- Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.
- Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi àmbit de coneixement.
- Expressar amb precisió els resultats de l'anàlisi de problemes controvertits i complexos.
- Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.
- Manejar amb soltesa i eficàcia les diverses fonts d'informació: bibliogràfiques, electròniques i altres.
- Adquirir habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau d'autonomia creixent.
- Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.
- Apreciar l'autonomia i la independència de judici.
- Reconèixer la fal·libilitat humana.
- Estimar positivament el pensament original i creatiu.
- Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.
- Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

- 1) Introducció al coneixement dels principals aspectes del pensament religiós, de la cosmovisió i de la concepció de l'home i de la societat desenrotllats per les grans civilitzacions del Pròxim Orient antic i altmedieval.
- 2) Adquisició de les claus per a interpretar els conceptes i formes de pensament pròpies del món antic i per a valorar les circumstàncies que van promoure el seu desenrotllament i transformació, així com per a identificar el llegat de tals concepcions en el pensament medieval i modern.
- 3) Familiarització amb la literatura religiosa, sapiencial i científica del Pròxim Orient antic i altmedieval, i amb els mètodes de la crítica historicotextual.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Religió i cosmogonia egípcies

Aspectes generals de la religió i la cosmogonia egípcies. La teologia heliopolitana. La teologia menfita. La teologia tebana preamarniana. La teologia amarniana. La teologia tebana post-amarniana.

2. Antropologia i escatologia egípcies

Especificació de continguts de la unitat La concepció egípcia del ser humà: cos, ventre, cor, ànima (Ba), esperit (ca), nom i ombra. L'antropologia col·lectiva: la creació de l'home; el mite de la destrucció de la humanitat; egipcis i bàrbars. Els ritus funeraris i el Més Enllà (Duat, Amentu). El desenrotllament de l'escatologia egípcia: dels Texts de les piràmides al Llibre dels morts. Posicions heterodoxes: la Disputa d'un home amb la seua ànima, la Cançó d'arpista de la tomba del rei Intef i la Immortalitat dels escriptors.

3. La literatura sapiencial egípcia

La moral i la deontologia professional egípcies i el gènere de les instruccions: Màximes de Ptah-hotep, Instrucció d'Any i Instrucció d'Amen-em-ope. La concepció de la reialesa i del govern: Instrucció dirigida al rei Meri-ca-re, Instrucció d'Amen-em-hat I i Instrucció de Sehetep-ib-re.

4. Religió i cosmogonia mesopotàmiques

El panteó sumero-acadio: déus i mites principals. El déu personal. Destí i endevinació. La demonologia. La noció de pecat. El Poema babilònic de la Creació i altres texts cosmogònics.

5. Antropologia i escatologia mesopotàmiques

La concepció mesopotàmica del ser humà: cor, oïda, fetge, intel·ligència i esperit. L'antropologia col·lectiva: la creació de l'home en el Poema babilònic de la Creació i en el Poema d'Atrahasis; barbàrie i civilització; el Diluvi de Ziusudra/Utanapishti; la recerca de la immortalitat i de la felicitat en l'Epopèia de Gilgamés. L'escatologia mesopotàmica: el Descens d'Inanna/Ishtar als inferns i el relat sobre Gilgamés, Enkidu i els inferns.

6. La moral i el dret mesopotàmics

La moral i la literatura sapiencial mesopotàmica: Lamentació d'un home dirigida al seu déu, Lloaré el Senyor de la Saviesa, Diàleg pessimista, Teodicea babilònica i Consells de saviesa. El dret: Reformes d'Urukagina i Codi d'Hammurabi.

7. La religió dels hebreus en el període patriarcal

Les llegendes dels patriarques en el llibre de la Gènesi. El «déu del pare» i el «déu del lloc». El culte en els temps dels patriarques. L'escatologia.

8. La religió dels hebreus en el període de l'Èxode

La llegenda de Moisès en el llibre de l'Èxode. El culte a Iahvé com a déu dels israelites i la idea d'Aliança. Legislació i rituals atribuïts a Moisès en la Torà o Pentateuc.

9. La religió d'Israel des de l'assentament a Canaan fins a la reforma de Josías

La religió d'Israel en el període dels jutges i durant la monarquia unida: la influència cananea. Altells i santuaris; la construcció del primer temple. Els mites dels orígens en el llibre de la Gènesi i els començaments de la cultura escrita. El període de la monarquia dividida: profetisme i yahvisme en el Regne del Nord. El Deuteronomi i el triomf del monoteisme en el Regne del Sud durant el regnat de Josías.

10. El judaisme des de l'Exili fins a la revolta dels Macabeus

El desenrotllament del judaisme durant l'exili en Babilònia. Ezequiel i el Déutero-Isaías. El retorn a Jerusalem i la construcció del Segon temple. Esdres i la proclamació de la Torà: els inicis del règim teocràtic. Tendències oberturistes: els llibres de Rut, Job i Jonàs. La reacció anti-helenizadora dels Macabeus. El llibre de Daniel i l'apocalíptica jueva. Angelologia i demonologia.

11. Judaisme i hel·lenisme

La comunitat fesol d'Alexandria. Platonisme i judaisme: el llibre de la Saviesa. L'alegorització de Filó d'Alexandria. L'obra historiogràfica i apologètica de Flavio Josefo.

12. Les sectes jueves a finals de l'època del Segon temple

Saduceus i herodians. Els fariseus: les escoles de Hilel i de Samay. Els essenis i els texts de Qumrán. Zelotes i sicaris. Altres sectes i grups.

13. El judaisme rabínic

Les acadèmies de Palestina: els tanaítas. Midrás i Misná. Les acadèmies de Babilònia. El Talmud de Jerusalem i el Talmud babilònic. Els inicis del misticisme jueu. El judaisme caraïta. Els masoretas.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Seminaris	15,00	100
Tutories reglades	5,00	100
Elaboració de treballs individuals	20,00	0
Estudi i treball autònom	30,00	0
Lectures de material complementari	25,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	15,00	0
TOTAL	140,00	

METODOLOGIA DOCENT**CLASSES TEÒRIQUES**

Les classes teòriques s'impartiran sobre la base de la lectura prèvia pels alumnes dels texts corresponents —I de les introduccions i notes que els acompanyen— Inclosos en les antologies elaborades pel professor i disponibles en Reprografia. La principal funció de les classes teòriques serà la identificació i sistematització de les qüestions tractades en aqueixos texts —Orientant els estudiants en la seua comprensió i estudi— I l'anàlisi i comentari dels passatges més rellevants. Els texts que ja vagen acompanyats d'introduccions i notes suficients i no requereixquen d'especial aclariment o d'informació complementària, així com les unitats temàtiques que hagen sigut desenrotllades per escrit pel professor, no seran objecte de tractament particular en les classes teòriques i hauran de ser preparats pels estudiants a partir exclusivament del material escrit facilitat pel professor. Com a complement de les classes teòriques, el professor posarà a disposició dels estudiants en l'Aula Virtual una sèrie de materials (texts addicionals, cronologies, mapes, galeries d'imatges comentades, llistat comentat de recursos electrònics, etc.) que reforcen la capacitat d'aquests per a la comprensió i valoració dels texts i temes que constitueixen el contingut teòric de l'assignatura.

CLASSES PRÀCTIQUES (SEMINARI)

Les classes pràctiques adoptaran la forma d'un seminari que girarà entorn de la lectura i comentari d'una obra íntegra, distinta per a cada un dels dos subgrups de pràctiques (el Llibre de Job i l'Evangeli segons Marcos, respectivament), el text del qual estarà disponible en l'Aula Virtual. El professor presentarà el context històric i cultural de l'obra i orientarà la seua anàlisi i discussió per part dels alumnes i la posterior redacció d'un assaig entorn de l'obra en qüestió.

TREBALL DE PRÀCTIQUES (ASSAIG ESCRIT)

L'estudiant haurà d'escriure un assaig sobre un o més aspectes de l'obra objecte del seminari a què s'haja adscrit, o sobre la seua relació amb altres obres, autors o problemes, bé del pensament antic o del pensament medieval o modern, i per a la realització de la qual comptarà amb l'assessorament del professor. El treball tindrà una extensió mínima de huit pàgines de text, sense comptar la portada (en la que haurà de figurar el títol del treball, el nom de l'estudiant i el grup en què està matriculat), la pàgina de bibliografia o les imatges o altres elements addicionals. La font tipogràfica utilitzada per al text haurà de

tindre un grandària de 12 punts; els marges tindran una amplària màxima de 3 cm. L'incompliment d'algun dels requisits assenyalats anteriorment suposarà la desqualificació del treball de pràctiques.

AVALUACIÓ

L'adquisició dels coneixements i competències corresponents a la part teòrica serà avaluada mitjançant un examen escrit consistent en quatre qüestions de desenrotllament ampli referents a diferents parts del temari, devent l'estudiant respondre a tres d'elles. L'examen es qualificarà numèricament amb fins a un màxim de 8 punts. Els exàmens que no aconseguixen el nivell mínim exigible per a ser considerats com superats (4 punts) rebran la qualificació de «Suspens». Suspendre l'examen de la part teòrica implicarà suspendre l'assignatura.

El treball escrit corresponent a la part pràctica (que haurà de ser entregat imprés en paper el dia de l'examen de la part teòrica) tindrà una qualificació de fins a 2 punts. Aquesta qualificació se sumarà a l'obtinguda en l'examen escrit (quan aquesta siga de 4 o més punts) per a determinar la qualificació final en l'assignatura.

Per a aprovar l'assignatura serà necessari reunir un mínim de 5 punts com a suma dels obtinguts en l'examen i en el treball escrit.

La puntuació del treball escrit, en el cas dels estudiants que no aproven l'examen de l'assignatura en la primera convocatòria, serà vàlida per a la segona convocatòria

REFERÈNCIES

Bàsiques

- GARCÍA ROCA, José: El pensamiento egipcio. Selección de textos. (Disponible en Reprografía).
- GARCÍA ROCA, José: El pensamiento mesopotámico. Selección de textos. (Disponible en Reprografía).
- GARCÍA ROCA, José: El pensamiento hebreo. Selección de textos. (Disponible en Reprografía).
- GARCÍA ROCA, José: Temas de judaísmo: 1. Judaísmo y helenismo. 2. Las sectas judías a finales de la época del Segundo Templo. 3. El judaísmo rabínico. (Disponible en Reprografía).

Complementàries

- FRANKFORT, Henri: Reyes y dioses. Estudio de la religión del Oriente Próximo en la Antigüedad en tanto que integración de la sociedad y la naturaleza. Trad. de Belén Garrigues Carnicer. Madrid: Revista de Occidente, 1976; reimpr., Madrid: Alianza, 1981.
- FRANKFORT, H. y H. A.; WILSON, J. A.; JACOBSEN, T.: El pensamiento prefilosófico. Vol. I: Egipto y Mesopotamia. Trad. de Eli de Gortari. México: F.C.E., 1954.

- WILSON, John A.: La cultura egípcia. Trad. de Florentino M. Torner. México: F.C.E., 1953.
- BOTTÉRO, Jean: La religión más antigua: Mesopotamia. Trad. de María Tabuyo y Agustín López. Madrid: Trotta, 2001.
- BOTTÉRO, Jean et al.: Introducción al antiguo Oriente. De Sumer a la Biblia. Trad. de Juan Vivanco. Barcelona: Grijalbo Mondadori, 1996.
- KRAMER, Samuel Noah: La historia empieza en Sumer. Trad. de Jaime Elías. Barcelona: Orbis, 1985.
- TREBOLLE BARRERA, Julio: La Biblia judía y la Biblia cristiana. Introducción a la historia de la Biblia. Madrid: Trotta, 1993.
- GARCÍA CORDERO, Maximiliano: La Biblia y el legado del antiguo Oriente. El entorno cultural de la historia de salvación. Madrid: B.A.C., 1977.
- IRWIN, W. A.; FRANKFORT, H. y H. A.: El pensamiento prefilosófico. Vol. II: Los hebreos. Trad. de Eli de Gortari. México: F.C.E., 1954.
- ALONSO SCHÖKEL, Luis; SICRE DÍAZ, J. L.: Job. Comentario teológico y literario. Madrid: Cristiandad, 1983.
- PROFESORES DE SALAMANCA [Maximiliano García Cordero y Gabriel Pérez Rodríguez]: Biblia comentada. Vol. IV: Sapienciales. Madrid: B.A.C., 1965.
- CROSSAN, John D.: El Jesús de la Historia. Vida de un campesino mediterráneo judío. Trad. de Teófilo de Lozoya. Barcelona: Crítica, 2000.
- MEIER, John P.: Un judío marginal. Nueva visión del Jesús histórico. Vol. I: Las raíces del problema y la persona. Vol. II/1: Juan y Jesús. El Reino de Dios. Vol. II/2: Los milagros. Vol. III: Compañeros y competidores. Vol. IV: Ley y amor. Trad. de Serafín Fernández Martínez. Estella: Verbo Divino, 1998-2010.
- SANDERS, E. P.: La figura histórica de Jesús. Trad. de José Pedro Tosaus Abadía. Estella: Verbo Divino, 2000.
- VERMES, Geza: Jesús el judío. Los Evangelios leídos por un historiador. Trad. de José Manuel Álvarez Flórez y Ángela Pérez. Barcelona: Muchnik, 1977.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Contenidos

Se mantienen los contenidos programados en la guía docente

2. Volumen de trabajo y planificación temporal de la docencia

Dado que la asignatura está sin docencia durante este periodo, la parte presencial de la docencia ya ha sido impartida. No hay cambios en los demás apartados en cuanto a volumen de trabajo y planificación temporal.

3. Metodología docente

No hay cambios en la metodología docente.

4. Evaluación

Ante la situación excepcional que hace imposible la realización de exámenes presenciales, la evaluación de la asignatura se efectuará a través de trabajos propuestos por el profesor.

5. Bibliografía

Se mantienen las recomendaciones bibliográficas. Los estudiantes disponen de un amplio repertorio de materiales en el aula virtual de la asignatura.